

Soru cevap

Hoca Allah'ın insanların ve kainattaki her şeyi bildiğini ama bizim irademize bıraktıklarını yani imtihan olan insanın ne sonuç alacağını bilmediğini söylüyor yani imtihan olabilmesi için imtihanın sonucunu bilmemesi gerekir diyor. İmtihani da bu yüzden yapıyor, imtihandan ne sonuçla döneceğini ortaya çıkarmak için yapıyor diyor. Taha 115 de **Doğrusu Biz daha önce Âdem'e de vahiy ve emir vermiştik, ne var ki o ahdi unuttu, onda bir azim bulamadık.** Adem'i imtihana tabi tuyuyor ve bu imtihanın sonucunda **onda bir azim bulamadık** diyor.

Ali İmran

86 - Kendilerine kesin ve açık deliller gelmiş ve Resulün hak peygamber olduğuna şahadet etmiş iken, imanlarından sonra küfre sapan bir topluluğu hiç Allah hidâyete erdirir mi? Yok, yok! Allah, zalimler güruhunu cennete giden yola koymaz, emellerine kavuşturmaz.

Zalimler, iradeleriyle küfrü tercih ettikleri müddetçe, Allah onlara hidâyet vermez. Yahut "Onlar kâfir olarak ölürlerse Allah onları, cennete giden yola koymaz" demektir (Nesefi).

87 - Böylelerinin cezası, Allah'ın, meleklerinin ve bütün insanların lânetine uğramaktır.

88 - Onlar bu lânetin içinde ebedî kalacaklardır. Ne cezaları hafifletilecek, ne de yüzlerine bakılacaktır.

89 - Ancak daha sonra tövbe edip nefislerini ıslah edenler, bu hükmün dışındadır. Çünkü Allah gafurdur, rahîmdir (çok affedicidir, merhamet ve ihsanı boldur).

Musa peygamber ile hızırın anlatıldığı ayetlerde, hızır öldürdüğü bir çocuk var, musa peygamber bu bluğa ermemiş, imtihan olmamış, suçsuz çocuğu neden öldürdün deyince

Kehf

80 - Oğlan çocuğuna gelince: Onun ebeveyni mümin insanlar idi. Bu çocuğun onları ileride azgınlığa ve küfre sürüklemesinden korktuk.

Kesin olayın kesin bir bilgiyle değil Bu çocuğun onları ileride azgınlığa ve küfre sürüklemesinden korktuk ifadesiyle ileride böyle yapacağından korktuk da öldürdük, yani kesin öyle yapacaktı diye değil, öyle yapmasından korktuk diye açıkladı.

Lokman

34 - Kıyamet saatinin ne zaman geleceğini yalnız Allah bilir. Yağmuru da O indirir, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse nerede öleceğini de bilemez. Herşeyi mükemmel tarzda bilen ve her şeyden haberdar olan, Allah'tır.

Bazı âlimlerimiz bu âyetteki beş bilinmeyen konuya mugayyebat-ı hamse derler. Bir hadis-i şerifte de bunu teyid etmek üzere "Beş şey vardır ki onları Allah'tan başkası bilemez" buyurulduktan sonra bu âyet zikredilmiştir. Münavi'nin dediği gibi, hadisin mânası: "Bu beş şeyi Allah'tan başkası, bütün özellik ve incelikleriyle. bilemez." Şu halde bu hadis Allah Teâlânın bazı makbul kullarına, hatta bu beşten bazı gaybî şeyleri bildirmesine mani değildir. Çünkü bu, sınırlı gayblardandır. Mu'tezilenin bunu inkâr etmesi de mânasızdır. Bir de şuna dikkat etmek gerekir. Gayb, mutlak gayb ve izafî gayb diye iki

çeşittir. Âyet, mutlak gaybın, başkası tarafından bilinmesini reddediyor. İzaî gayb, bazı şartlara, bazı durumlara, bazı şahıslara göre gayb iken bazılarında göre gayb olmayan hususlara denir. Mesela İstanbul'daki insan, Tokyo'da cereyan eden hadiseyi bilemez. Ama vasıtalara sahip olan kimse, televizyon teknolojisi sayesinde görebilir. Bir sene sonra yağmurun ne zaman, ne kadar yağacağı mutlak gaybdır. Ama Allah, dünya atmosferinde yağmurun sebeplerini varettikten sonra, diğer insanlar için yağmur zamanını bilmek gayb olduğu halde, meteoroloji uzmanları tahmin raporu verebilir. Diğer bir konu ana karnındaki ceninin cinsiyetini bilme işidir. Son dönemde ultrason gibi cihazlarla bunu tesbit mümkündür. Âyet-i kerime "Rahimlerde olanı yalnız Allah bilir" buyuruyor. "Mâ" Arapçada en umumi bir lafızdır. Kapsamı son derece geniştir. Doğacak çocuğun her türlü maddî özelliklerine, genetik özelliklerine şamil olduğu gibi bütün istidatları, kabiliyetleri, hayat mukadderatı, ta cennete veya cehenneme girinceye kadar bütün özellik ve ayrıntıları dahildir ki bu gaypların yanında, kız mı erkek mi olacağı meselesi zikre bile değmez. Geçen asırlardaki müfessirler için, cinsiyeti bilmek mutlak gayb durumunda olduğundan, bazıları bilinmeyecek şeylere misal verme kabilinden bunu söz konusu etmişlerdir. [Suat Yıldırım]